

Ryhti-muutostuen Mikä muuttuu 2023 -tapahtumissa kysyttyä

Yleinen

Tuntuu, että vähän haastavasti löytyy ministeriöiden sivuilta tai Finlexistä tieto siitä, että milloin itse alueidenkäyttölaki on ajantasaista lainvoimaista lainsäädäntöä. Voitko kerrata asiaa. / Jos

Alueidenkäyttölaki on Finlexissä ajantasaisen lainsäädännön osiossa, niin se on varmaankin sitten voimassa. Kuitenkin pitkin lakia lukee "...tulee voimaan 1.1.2025. Aiempi sanamuoto kuuluu:".

Nyt on hankaluuksia ymmärtää missä MRL loppuu ja Alueidenkäyttölaki alkaa.

Finlexissä kyseessä on vuosia käytössä ollut tapa, että ajantasaistettuun säädökseen muutetaan kaikki pykälämuutokset ja lain nimike jo ennen voimaantuloa. Muutoksen alle on lisätty huomautus, että muutos astuu voimaan myöhemmin. Sen jälkeen näkyy muutosta edeltävä, vielä voimassa oleva sanamuoto. Olemme kuitenkin samaa mieltä, että nimikkeen kohdalla tämä tapa on huono ja harhaanjohtava, joten Finlex muuttaa käytäntöä tältä osin. Finlex muuttaa jatkossa nimikkeet vasta kun muutos tulee voimaan ja laittaa uuden nimikkeen toimituksellisenä huomautuksena vanhan alle voimaantuloa koskevin huomautuksin.

Miten turvallisuusasiat on hoidettu? Eli käyttöoikeudet. Kenellä olisi tiedon käyttöoikeuksia rakennetun ympäristön tietojärjestelmässä?

Laajin tietosisältö on tarkoitettu vain viranomaisille. Tiedon jakamista rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä hallitaan käyttöoikeuksilla, jotka määritellään tilanteesta riippuen. Eritasoisia oikeuksia voidaan jakaa esimerkiksi viranomaisille, kaavoituksen konsulttiyrityksille tai tutkijoille. Tietojärjestelmään haetaan siis käyttöoikeus, ja käyttöä pystytään tarvittaessa seuraamaan lokien kautta.

Tämä muutos vie paljon kunnan henkilöresursseja. Sisältäkö avustusrahoitus kunnan henkilöresurssien kustannukset?

Myös henkilöstökustannuksiin on varauduttu, mutta summaa ei ole vielä määritelty. Kunnan arvioon avustushakemuksessa luotetaan ja arvioita verrataan muiden kuntien esittämiin hakemuksiin.

Onko mitään arviota, kuinka paljon käsin tehtävät toimistotyöt lisääntyvät? Miten kunta osaa varautua henkilöressitarpeeseen?

Siirtymäaikoina uudistus tuo mukaan lisää työtä. Manuaalisen työn lisääntymistä ei ole arvioitu. Toimintatavat uudistuvat ja järjestelmiin tulee päivityksiä, jotka saattavat vaatia aluksi työllistäviä välivaiheita. Rakennetun ympäristön digitalisaation uudistuksen yhtenä ajurina on viranomaisten manuaalisen työn vähentäminen. Tavoitetilassa tieto liikkuu mahdollisimman automaattisesti rajapintoja pitkin.

Onko rakennusluvituksen tulevien muutosten myötä mahdollisuus saada avustusta kunnan muutostyöhön? Palveluntarjoajat päivittävät omia palveluitaan ja oletama on, että kustannukset tulevat ainakin kertaluonteisina kunnan maksettavaksi?

Avustusta on saatavilla. Kumppanuustestauksessa on ensimmäinen vaihe hakea avustusta, mutta sen jälkeen on mahdollista saada avustusta myös koulutuksiin, järjestelmämuutoksiin ja muihin suoraan liittyviin kustannuksiin. Kumppanitestauksen tulokset tulevat kaikkien hyväksi. Vaikka kunta ei pystyisi osallistumaan, se hyötyy tuloksista.

Voiko kumppanuustestaukseen osallistua vain luvituksen tai kaavoituksen osalta, ei molempien?

Kyllä, hakulomakkeessa on vaihtoehdot osallistumisesta jompaankumpaan tai molempiin.

Voiko testauksessa osallistua vain osaan vai onko pakko osallistua kaikkiin?

Kunta ja Syke sopivat, mitä testataan ja millä laajuudella.

Jos kunta harkitsee kaavoitusvälineen vaihtamista tässä yhteydessä, onko se ristiriidassa kumppanuustestaukseen osallistumisen kanssa?

Tilanne voi olla käytännössä haastava testauksiin osallistumisen kannalta. Tilanne ei kuitenkaan estä kumppanitestaustavustuksen hakemista, joten kannattaa keskustella asiasta mahdollisen uuden järjestelmätoimittajan kanssa. Jos kesken kumppanitestauksen järjestelmätoimittaja vaihtuu, tulee siitä ilmoittaa avustuksen myöntäjälle kirjallisesti. Hankkeen muutoksesta ja jatkosta neuvotellaan avustuksen myöntäjän kanssa.

Voidaanko tukea käyttää Palveluväylän pystytykseen ja ylläpitoon?

Lakisääteisiä tehtäviä hoitavat organisaatiot ovat veloitettuja palvelun käyttöön, eli valtion hallintoviranomaisten ja virastojen, laitosten ja liikelaitosten sekä kunnallisten viranomaisten tulee hyödyntää Palveluväylää tiedon siirtämiseen. Palveluväylän käyttö on ollut lakisääteistä yllä mainituille organisaatioille jo vuodesta 2016 lähtien. Osa kunnista ja maakuntien liitoista on jo ottanut Palveluväylän käyttöön, joten olisi epätasa-arvoista kohtelua korvata Palveluväylän käyttöönotto nyt osalle kunnista ja maakuntien liitoista.

Miten kumppanuustestauksessa päätetään, kuka tekee ja mitä kehityksessä? Mikä on YM/Syke vastuulla, mikä järjestelmätoimittajalla ja mikä kunnalla? Miten kustannukset jakautuvat?

Kunta ja järjestelmätoimittaja tekevät yhdessä ratkaisut. Kehitystä tuetaan, ylläpitoa ei. Kehityskustannuksia ei saa periä uudelleen. Järjestelmätoimittaja ei voi hakea tukea, mutta käytännössä tukea siirtyy järjestelmätoimittajan kustannuksiin, kun kunta tai maakunnan liitto hankkii kehitystyötä.

Suomen ympäristökeskus vastaa järjestelmän kehityksestä ja kumppanitestauksen ohjauksesta. Ympäristöministeriö myöntää avustukset kumppanitestauksen yhteydessä tehtävään yhteiskehittämiseen. Kunta ja järjestelmätoimittaja sopii vastuista kumppanitestaukseen lähtiessä. Avustuksen myöntöehtona on muun muassa, että toimenpiteiden on tähdättävä kumppanitestaukseen ja rakennetun ympäristön tietojärjestelmän käyttöönottoon kokonaan tai osittain.

Rh-tiedot ovat ilmeisesti laajentumassa nykyisestä. Sisältyvätkö laajenevien rh-tietojen edellyttämät järjestelmiin tarvittavat muutokset kunnille korvattaviin kustannuksiin?

Kyseessä on lain vaatima muutos, joten muutokset sisältyvät korvattaviin kustannuksiin.

Tiedon tallentaminen järjestelmän kautta tai palveluväylän kautta, onko palveluväylä siis vaihtoehto vai onko se hoidettava kuntoon, että meillä on tällainen suomi.fi?

Kunnalla pitää olla käytössä Suomi.fi-palveluväylä, jotta se voi rajapinnan kautta toimittaa tietoa rakennetun ympäristön tietojärjestelmään. Jos kunnassa siis on oma järjestelmä, joka voi toimittaa tiedot rajapinnan kautta Ryhti-järjestelmään, niin silloin tieto liikkuu Palveluväylän kautta. Kunnan tietojärjestelmätoimittaja saattaa pystyä tarjoamaan Palveluväyläyhteyden. Kannattaa myös varmistaa, jos kunnalla olisi jo Palveluväylän liityntäpalvelin käytössä muiden tietojen välittämisessä.

Pääseekö myös kuntalaiset katsomaan tietojärjestelmästä sinne eri kaavavaiheissa tallennettua materiaalia?

Kaavan eri vaiheet ovat katsottavissa. Kun kunta on toimittanut Ryhti-järjestelmään ehdotusvaiheen tai luonnosvaiheen aineiston, niin se on kuntalaisten nähtävillä. Jos kunta esimerkiksi laittaa kaavan nähtäville ehdotusvaiheessa, niin Ryhdistä voisi katsoa aineiston. Myös myöhemmin voi palata katsomaan yksittäisen kaavan eri vaiheiden aineistot. Toimintaa ei ole tarkasti vielä suunniteltu karttapalvelun osalta, joka julkaistaan vasta vuonna 2024.

Tietojärjestelmään kunta voi viedä kaavoista myös selvityksiä, mikäli haluaa. Onko näihin "valinnaisiin" aineistoihin ajatusta esim. niiden säilytysajasta ja voiko selvityksiä hakea tietojärjestelmästä hakusanoilla, aluehaulla tai esim. laatimisvuoden mukaan? Taustalla siis ajatus, että voisiko kunta luopua omasta selvitysten tallennusjärjestelmästä ja siirtyä hyödyntämään RYHTI tallennettuja tietoja.

On ajateltu, että selvityksiä voi liittää ja ne kulkevat kaavatietojen mukana. Pysyvässä säilytys on myös ajateltu. Hakuominaisuudet ovat tässä vaiheessa vielä tekeillä. Projektipäällikkö Seija Longalta saadun tiedon mukaan tekniset kehittäjät miettivät juuri liitteiden hakutoimintoja eli sitä, miten hakua voisi rajata esimerkiksi ajan tai avainsanojen perusteella. Ratkaisuja ei ole vielä tehty, joten kommentti menee kehitystiimille. Kiitos!

Tuleeko liitteille määrä- tai kokorajoituksia?

Määrittelytyössä ei ole vielä ratkaistu tätä. Tarkoitus on, että järjestelmään voi tuoda laajasti erilaisia materiaaleja.

Millä aikataululla saadaan rajapintamäärittelyjä? Voisiko siihen työhön osallistua?

Ensimmäiset rajapintakuvaukset valmistuvat nyt osissa kesän aikana. Eniten kuvauksista hyötyvät kuntien järjestelmiä kehittävät yritykset, jotka tekevät kuntajärjestelmiin muutoksia.

Voiko tietojärjestelmätoimittaja pyytää maksua nykyaineiston konversiosta uuteen tietomalliin, vaikka itse tietojärjestelmärakenne järjestelmässä onkin ilmaiseksi saatavilla? Jos voi, niin onko siihen saatavilla avustusta ilman että lähtee ensijoukoissa kumppanitestaukseen? Jos kunnan käyttämä tietojärjestelmä on jo tietomallimuotoinen, niin tietojärjestelmää ei voi muuttaa Ryhti-muotoiseksi ilman että konvertoidaan myös nykyaineistoja. Sikäli lainsäädäntö aiheuttaa myös konversiotarpeita, ja ne pitäisi olla avustuskelpoisia. Kunnan tietomallin perustuvassa järjestelmässä ei varmaan voi olla kahta eri rakennetta

Nykyaineistoa ei tarvitse muuttaa tietomallimuotoon. Tilanne on ajankohtainen joissain kunnissa. Muutos voidaan tehdä kahdella perustavalla, joko niin, että koko tietovaranto uudistetaan tai vanhan muotoinen migratoidaan uuteen muotoon uuteen tietovarantoon. Kevyempi vaihtoehto on pitää nykyinen vanhassa muodossa ja tietovarannossa, mutta muuntaa se ulospäin toimittaessa uuteen muotoon muuntotaulun avulla. Tästä saattaa aiheutua joskus muunnosvirheitä tai aineisto ei sisällä kaikkia uuden muotoisen tiedon sisältöjä. Tämä käytäntö on ollut esimerkiksi INSPIRE-toimeenpanossa. Tässäkin vaihtoehdossa on kehitettävä rinnalle uusi tietovaranto tukemaan uuden muotoista tietoa. Pidemmän päälle voi olla hankala ylläpitää kahta rinnakkain. Järjestelmätoimittajat myös varmasti pohtivat vaihtoehtoja kunnille, esim. koodataanko uusi ohjelmisto ja ajetaan alas vanha kokonaan, vai päivitetäänkö se kevyemmin uutta tukemaan. Kumppanitestaukseen voi hakea mukaan tuolla isommalla muutoksella ja olisikin kannattavaa, että testataan tuolla vaihtoehdolla ja myös, että muut kunnat hyötyvät siitä. Jos tätä ei tehdä nyt kumppanitestauksessa, niin sen avustaminen tulevaisuudessa voisi olla mahdollista, siten että myös muut kunnat hyötyvät siitä. Olisi kuitenkin hyvä tehdä tätä jo ensimmäisessä kumppanitestauksen yhteyskehitysvaiheessa eikä vasta yksittäisten kuntien kautta, kun käyttöönotto on aloitettu.

Päätöksen toimittaminen, entä jos tulee valitus, oikaisuvaatimus tms. pitäisikö odottaa, että päätös on lainvoimainen ja toimittaa tieto vasta sen jälkeen?

Tieto valituksesta toimitetaan tietojärjestelmään. Esimerkiksi kaavahankkeessa tieto näkyy vaiheena eli elinkaaritietona.

Mitä kun luvat menee oikeuteen asti, esim. hallinto-oikeuden päätös, vai viekö oikeusaste päätökset? Vai tarviiko niitä viedä ollenkaan?

Täsmennyä asetuksessa.

Kaavoitus

Tuleeko tietojärjestelmään haku, millä voi etsiä tietyistä kaavamääräyksistä ja esimerkkejä niiden käytöstä?

Kyllä, samantyyppisiä kaavamääräyksiä on mahdollista tutkia, mm. ajallisilla ja alueellisilla rajauksilla. Myös asiasanahakua suunnitellaan.

Mitä on elinkaaritila?

Elinkaaren tila -koodisto kuvaa 14 mahdollista tilaa, joissa kaava voi olla sen elinkaaren eri vaiheissa:

- Kaavoitusaloite
- Vireilletullut
- Valmistelu
- Kaavaehdotus
- Tarkistettu kaavaehdotus
- Hyväksytty kaava
- Oikaisukehotuksen alainen
- Valituksen alainen
- Osittain voimassa
- Voimassa
- Kumottu
- Kumoutunut
- Rauennut
- Hylätty

Tieto kaavan vaiheesta tallennetaan järjestelmään. Eri vaiheet on esitetty koodistoilla. Elinkaarella kuvataan kaavaprosessin vaihetta. Tavoitteena on automaattinen päivittyminen sitä mukaan, kun tietoa muutetaan ja päivitetään kunnan omassa järjestelmässä.

Mitä tehdään tilanteessa, jossa kaavaprosessi keskeytetään? Onko sille elinkaaritilaa?

Ei ole omaa elinkaaritilaa. Jos prosessi keskeytyy, säilyy viimeisin muutos kaavan elinkaaren tilasta, kunnes siihen tehdään muutos.

Miten elinkaaritilan muutokset toimivat, kun prosessissa otetaan takapakkia?

Kaavan voi palauttaa edeltävään vaiheeseen takaisin, esimerkiksi ehdotusvaiheesta valmisteluvaiheeseen.

Miten suunnitteluohjelmistolla laadittu kaava, joka näytöllä rakentuu ihmisluettavan näköisenä, muunnetaan koneluettavaksi koodiksi? Onko välissä jokin ohjelmisto?

Tietomallimuotoinen kaava tehdään toiseen suuntaan eli ensin laaditaan tietomallimuodossa ja siitä tehdään visuaalinen, ihmisluettava esitys. Muutos tulee käytäntöjen lisäksi myös ajattelutapaan laatia kaavaa.

Jos kaavatietojärjestelmään viedään kaavakarttojen lisäksi muita aineistoja esim. kaavaslostukset, pitääkö niiden olla saavutettavassa muodossa? Vai viedäänkö siinä muodossa kuin aikanaan tehty?

Saavutettavuusvaatimukset koskevat uusia kaavaliitteitä, joten niiden pitää olla saavutettavia.

Kannattaa kuitenkin huomioida, että kaavakartat on rajattu saavutettavuusvaatimuksien ulkopuolelle. Digitointivaatimukset eivät koske vanhoja kaavakarttoja. VOOKA-hankkeessa kaavoista tehdään ulkorajaindeksi ja kaavakartat sekä muu materiaali liitetään rajaukseen digitoidussa muodossa.

Jos laatija on laatinut dokumentit saavutettavassa muodossa, niin siirtyvätkö ne saavutettavassa muodossa myös Ryhti-tietojärjestelmään?

Kyllä, silloin sama saavutettava tiedosto on saatavilla myös rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä. Käänteisesti myös niin, että tiedoston mahdolliset saavutettavuusongelmat seuraavat perässä valtakunnalliseen tietojärjestelmään, eli niitä ei saada välissä korjattua.

Osaatke sanoa ketkä järjestelmätoimittajat ovat mukana Kaatio-hankkeessa?

Arkance Systems, Sweco, Symetri, Gispo, Sitowise, CGI, ESRI ja Trimble.

Kaavassa voi olla useita käyttötarkoitusalueita ja useita määräyspykälä. Kaikki pykälät eivät kohdistu kaikkiin käyttötarkoitusalueisiin. Miten tietomallimuodossa osoitetaan oikeat pykälät oikeisiin käyttötarkoitusalueisiin?

Tiettyyn käyttötarkoitukseen varatut alueet ilmastaan omina kaavakohteinaan, joihin liitetään aluevarauksen käyttötarkoituksen ilmaiseva kaavamääräys. Kaavatiemallin mukaan laadituissa kaavoissa määräyspykälät tulevat olemaan siis kaavamääräyksiä, joiden osalta kaavan laatijan tulee määrittellä mitä kaavakohtetta ne koskevat: onko kyse nimenomaan käyttötarkoitusalueeseen liittyvästä "määräyspykälästä" tai esimerkiksi vain tiettyjä tontteja koskevista määräyksistä, jolloin ne liitetään näitä tontteja kuvaaviin kaavakohteisiin. Lisäksi tietomallissa on mahdollista liittää koko kaavaa koskevia yleismääräyksiä.

Miten ja kuka kytkee kaavakartan käyttötarkoitusalueeseen määräyspykälät? Kaavassa voi olla useita käyttötarkoitusalueita ja useita määräyspykälä. Kaikki pykälät eivät kohdistu kaikkiin käyttötarkoitusalueisiin. Miten tietomallimuodossa osoitetaan oikeat pykälät oikeisiin käyttötarkoitusalueisiin?

Kaavakohteet voidaan jakaa "pääkäyttötarkoitus"- ja "osa-alue"-lisätiedoilla. "Pääkäyttötarkoitus"-lisätiedolla olevat alueet eivät voi leikata toisiaan, mutta osa-alueet voivat olla aluevarausten sekä muiden osa-alueiden kanssa päällekkäisiä ja toisiaan leikkaavia aluemaisia kohteita.

Lisätiedon laji -koodien "osa-alue" ja "pääkäyttötarkoitus" tarkoituksena on se, että kaavan kaikista aluemaisista kohteista pystytään erottamaan toisistaan ne kohteet, joista muodostuu aluevarauksia, eli joille on annettu jokin pääkäyttötarkoitus ja ne kohteet, joilla on jokin muu käyttötarkoitus, joille siis annetaan lisätiedoksi "osa-alue". Tämä on nähty tärkeänä, koska osa-alueet voivat olla aluevarausten ja muiden aluemaisien kohteiden eli osa-alueiden kanssa päällekkäisiä, mutta aluevaraukset eivät. Viivamaisten ja pistemäisten kaavakohteiden osalta ei ole tunnistettu tarvetta tehdä erottelua pääkäyttötarkoituksen ja muun käyttötarkoituksen välillä, minkä takia termiä osa-alue on pidetty sopivana.

Miten ja missä vaiheessa käyttötarkoitusalueiden määrittäminen tapahtuu, riippuu ohjelmistotoimittajan ratkaisusta.

Miten toimitaan kaava-aineiston kanssa prosessin eri vaiheissa?

Jokaisesta kaavaprosessin vaiheesta toimitetaan valtakunnalliseen järjestelmään uusi versio. Näin siis vaikka periaatteessa aineisto olisi täsmälleen sama kuin aiemmassa vaiheessa. Tällöin saadaan oma tietoaineistonsa esimerkiksi ehdotuksesta ja hyväksytystä versiosta.

Miten historian seuranta toimii käytännössä? Jos tulee useita pieniä kaavamuutoksia, voidaanko silti tarkastella kohteen koko historiaa?

Asiaa on pohdittu järjestelmän osalta. Asian ja kaavan rajaukset voisivat olla erikseen, jotta koko historiatieto on käytettävissä. Asia on vielä kehityksessä.

Nimetäänkö vietävä aineisto jollakin tietyllä tavalla?

Metatietoihin tulee kyllä tieto dokumentin nimestä ja tyyppistä "selvitys" tai "kaavakartta". Monenlaiset tiedostomuodot ovat mahdollisia, esim. videot.

Kun OAS (osallistumis- ja arviointisuunnitelma) päivitetään ja viedään päivitys Ryhtiin, jääkö Ryhtiin vain päivitetty OAS vai myös alkuperäinen/-set OAS:t?

Kaikki versiot jäävät järjestelmään. Oletuksena näkyy viimeisin versio, mutta mahdollisuus on tarkastella ja hakea myös vanhempia versioita.

Lausunnot ei tule tänne, vaan lausuntopyynnöt lähtevät tätä kautta ja lausunto sitten napsahtaa vanhaan tapaan sähköpostiin?

Lausuntopyyntö menee vanhalla tavalla. Lausunnot tulevat suoraan kuntaan. Lausuntopyynnössä voidaan viitata Ryhti-järjestelmästä löytyvään aineistoon. Eli aineisto voidaan hakea suoraan Ryhti-järjestelmästä.

Miten kaavojen pdf-liitteet ja asiakirjat on tarkoitus liittää: Ryhtiin tallennettavana pdf:nä vai linkkinä kunnan omaan verkkosivusijaintiin? Esim. KAATIO-hankkeen QGIS-työkalu toimii linkeillä.

Liitteet tuodaan PDF-muodossa. Ei linkeinä kuntien omiin sijainteihin, koska ne voivat pitkällä aikavälillä muuttua tai linkit mennä rikki.

Miten dokumenttien tallennus Ryhtiin on tarkoitus "automatisoida"? Tietomallimuotoisen kaavan tuottamisen työkalu ei ehkä mahdollista pdf:n tallennusta tietomalliin sinänsä, vaan käyttää url-viittausta.

Järjestelmätoimittaja ratkaisee, miten tämä voidaan toteuttaa.

Tuliko tämä kuitenkin linkitettyä USPA-järjestelmään? Kun meidän (ELY) kirjaamot ei linkeistä nouda aineistoja.

Linkitys USPA:an on tulossa. KEHA-keskus valmistautuu integraatioon, mutta he eivät voi vielä edistää asiaa ennen kuin Ryhti-järjestelmän tietopalveluista on rajapintakuvaukset.

Miten kaavamuutosten kanssa? Jos käyttötarkoitus muuttuu ja merkintä siirtyy visualisoinnissa, vaikka säilyy samana tietomallissa. Jos visualisoinnin kohdistuminen poistuu, poistuuko myös visualisointi vai jääkö se lähelle oikeaa kohtaa.

Kun kaava muuttuu, muuttuvat myös merkinnät samalla tavalla kuin nykyisin. Merkintöjen kohdistuminen täytyy tehdä uudelleen sillä tavalla, että määräyksen saadaan kohdistumaan kunnolla.

Visualisointi?

Visualisoinnin määrittely on vielä kesken. Tarkentuu asetusten valmistelussa. Tavoitteena on pitää kaavakartta samanlaisena kuin se on nyt ja siten helposti tulkittavissa valtuuston ja muiden loppukäyttäjien kannalta.

Tietomallissa sen kaavan "tekstin" sijoittuminen menee ihan ok, mutta jos aiemman kaavan toimitetussa geotiffissä teksti jää sen muutettavan kaavan alle, joka on geotiffi myös niin sehän "peittää" sen tiffin tekstit. Onko tätä ongelmaa pohdittu?

Ongelma on tiedostettu, mutta ratkaisua ei ole vielä löydetty. Kiitos kommentista!

Onko GeoTIFF-muodossa toimittaminen siis välttämätöntä tietomallimuodossa toimittamisen lisäksi? Eikö ajantasakaavaa saataisi muodostettua tietomallimuotoisesta aineistosta?

GeoTIFFit tarvitaan, jotta voidaan muodostaa tiilitetyt WMTS- tai OGC API Tiles -rajapinnat. GeoTIFF liittyy siihen, että halutaan esittää kaavat samanlaisina kuin ne on kunnissa hyväksytyt. Koska kunnat saattavat käyttää hiukan eri visualisointeja ihmisluettavuuden parantamiseksi. Ei ole tarkoituksenmukaista pakottaa kuntia käyttämään ennakkoon pakotettuja tyylejä. Kunnat ovat tähänkin asti tehneet osittain omia ratkaisujaan visualisoinnin osalta johtuen erityisesti kaavan luettavuudesta. Ja oikeusvaikutteinen kaava on kuitenkin ainakin vielä tällä hetkellä nimenomaan se kunnassa päätetty dokumentti, joka yleensä on PDF.

Onko Ryhti-järjestelmässä vaatimuksia 3D-mallille? Onko joku tietty ohjelma tai tiedostomuoto, jossa 3D-malli tulee toimittaa tietojärjestelmään?

Ryhtiin voi tuoda myös kaavaan liittyvän 3D-mallin. Taustalla olevassa kaavatietomallissa on paikka "muulle kaava-aineistolle". Tiedostomuodon suhteen ei ole ainakaan vielä rajoitusta, koska teknisessä kehitystyössä ei ole päästy näin pitkälle. 3D-mallista voisi tuoda myös esimerkiksi videon, joka osallisten olisi helpompi avata.

Onko huomioitu 3D-tontteja?

On huomioitu.

Miten pysyvät kaavatunnukset on tarkoitus täsmäyttää Maanmittauslaitoksen kiinteistötietojärjestelmässä ja kunnan kaavarekisterissä olevien nykyisen kaavatunnusten kesken?

Käytännössä eroja on paljon jo nykyään.

Ryhti-järjestelmästä saa pysyvän ihmisluettavan kaavatunnuksen kaavalle. Samaan aikaan järjestelmään voi kuitenkin toimittaa myös kunnan oman tunnuksen, jolloin kummallakin tunnuksella haku onnistuu. VOOKA-hankkeessakin säilytetään alkuperäiset kuntien antamat kaavatunnukset mukana aineistossa, vaikka jokaiselle kaavalle pyritään saamaan valtakunnallinen pysyvä kaavatunnus.

Maanomistajalähtöiset kaavat?

Myös uudet ranta-asemakaavat on tarkoitus viedä Ryhtiin tietomallimuodossa.

Mitä toimitetaan 1.1.2029 alkaen: silloin vireillä olevien kaavojen tiedot vai myös sitä ennen hyväksytyjen kaavojen tiedot? Toimitetaanko, jos kaava on hyväksytty ennen 1.1.2029 mutta on vielä valituskäsittelyssä vuoden vaihtuessa? Voinee tulkita, että kaavaprosessi = menettely hyväksyntään asti, valituskäsittely ei ole osa kaavaprosessia.

Kaavaprosessin venymistä ei voi aina ennustaa. Perussääntö on, että vuodelle 2029 venyvät prosessit pitäisi viedä tietomallimuodossa, pelisilmää voi kuitenkin käyttää.

Entä kun kaavat tekee konsultti, toimittaako konsultti kaavat Ryhti-järjestelmään vai meneekö ne kunnan kautta?

Konsulttisopimus on mahdollista laatia niin, että kunta antaa konsultille oikeuden viedä kaavat Ryhti-järjestelmään. Tiedot on mahdollista toimittaa joko suoraan konsultin järjestelmästä tai kaavoille tarkoitettun latausliittymän kautta.

Tonttijaot

Miten tonttijaon muutosten osalta tulee jatkossa menetellä? Koskeeko tietojen toimittaminen järjestelmään myös tonttijaon muutoksia? Jos koskee, niin mikä on aikataulu näiden tietojen toimittamisen osalta ja mahdollinen siirtymäaika?

Tonttijaon muutosta käsitellään samalla tavoin kuin kaavamuutosta eli tiedot toimitetaan, kun prosessi on valmis ja hyväksytty. Siirtymäaika tonttijakojen osalta on sama kuin kaavoissa. Jos kunnassa on mahdollisuus toimittaa tietomallimuotoisia tonttijakoja jo ennen siirtymäajan päättymistä, tämä on hyvin suositeltavaa.

Onko sitovan tonttijaon koodistot ja tietomalli luotu niin että kunta voi laajentaa sitä tietojärjestelmässään ohjeelliseen tonttijakoon?

Ohjeellinen tonttijako osoitetaan kaavatietomallissa. Sitova tonttijako tehdään omana tietomallina.

Rakennusluvut

Tuleeko järjestelmään tarkastus, joka tarkistaa rakentamispuolen tiedon laadun?

Rakennustiedoille ei tule tässä vaiheessa erillistä validointipalvelua, mutta validointia sisältyy siihen, kun tiedot toimitetaan rajapinnan kautta. Saadaan siis varmistettua, että tiedot löytyvät ja ovat yhdessä sovitussa muodossa. IFC-mallille ei ole erillistä tarkistuspalvelua.

Oliko vielä niin, että tietojen parantaminen on mahdollista yksittäisten ominaisuuksien osalta, eli ei ole nykyisen kaltaisesti pakko päivittää kaikkia tietoja.

Kunnan pitää toimittaa rakennuksen kaikki tiedot, mutta tiedot voivat olla vajaita, jos kyse on vanhasta rakennuksesta. Kunta voi hakea itselleen rakennuksen tiedot rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä. Jos kunta tässä vaiheessa huomaa puutteita, voidaan rakennuksen tietoja muuttaa ja toimittaa uudet tiedot valtakunnalliseen järjestelmään.

Onko tietoa mikä valmius muilla viranomaisilla on käsitellä (lausua) tietomallilla haettua rakentamislupaa? Esim. IFC-mallia.

Valmius kehittyy, kun mennään eteenpäin.

Miten pienet rakennushankkeet toimivat tietomallivaatimusten kanssa?

Pienissä rakennushankkeissa, joissa suunnittelua ei välttämättä tehdä tietomallimuodossa, ei tule veloitetta toimittaa tietomallia osana lupahakemusta. Tämäkin tarkentuu asetusten myötä.

Tässäkin sanottiin, että rakentamistietovarannon käyttöön siirtyminen tapahtuu kunnittain ja että ajankohta sovitaan kuntakohtaisesti. Milloin tätä sopimista aletaan tehdä? Tai voiko kunta ilmoittaa jonnekin tehtyään arvion siitä, milloin sillä olisi valmius siirtyä rakentamistietovarannon käyttöön?

Vielä ei ole kertoa arvioita siirtymisen aikataulusta. Se riippuu paljon siitä, miten kunnissa asia nähdään ja on valmiudet siirtymään.

Onko jo selvillä, milloin rakennustietojen alkulataus VTJ:stä Ryhtiin tehdään? Tarkasta ajankohdasta olisi hyvä informoida hyvissä ajoin kunnille.

Rakennustietojen alkulataus tehdään viimeistään syksyllä. Sen jälkeen muuttuvat tiedot saadaan muutosrajapinnan kautta VTJ:stä rakennetun ympäristön tietojärjestelmään. Tämä ei vielä vaikuta kuntien prosessiin, vaan kunnat siirtyvät toimittamaan myöhemmin tietoja VTJ:n sijasta rakennetun ympäristön tietojärjestelmään. Tähän tahtiin vaikuttaa kunnan valmius muutokseen ja oma aikataulutoivekin.

Tiedoissa voi olla puutteita. Korjauksien tekemiseen ei ole veloitetta, mutta tietojen korjaaminen on mahdollista.

Integroituuko rakennustunnuksen haku taustajärjestelmään vai meneekö tässä kaksi ohjelmaa rinnakkain? Miten pysyvä huoneistotunnus, haetaanko sekin sieltä. Tällä hetkellä sen voi hakea vasta lupapäätöksen jälkeen, miten jatkossa?

Kun kunta on siirtynyt käyttämään rakennetun ympäristön tietojärjestelmää, pysyvä rakennustunnus ja huoneistotunnus haetaan rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä.

Meneekö myös maisematyöluvut tätä kautta?

Kyllä. Maisematyöluvut ovat mukana tässä ensimmäisessä vaiheessa.

Oliko tässä siis ajatus, että esim. rakennustieto siirtyisi yhdestä kunnasta yhden järjestelmän kautta Ryhtiin? Mihin tämä perustuu? (Meillä kun näytti oman alustavan tarkastelun perusteella, että tiedonsiirtoa voidaan pelkästään rakennustietojen suhteen tarvita kolmesta eri järjestelmästä Ryhtiin.)
Kuntarekisteri on nähty keskeisimmäksi paikaksi, josta rakennustiedot toimitetaan, mutta tässä on varmasti eroa kuntien välillä. Keskustelisin asiasta järjestelmätoimittajien kanssa ja hakisin sitä kautta ratkaisua.

Pidetäänpö tietomallimuotoinen rakennusjärjestys kunnan järjestelmässä ja jaetaan Ryhtiin vai miten?
Tietomallimuotoinen rakennusjärjestys on suunnitelmassa järjestelmän jatkokehityksessä. Tässä ensimmäisessä käyttöönottovaiheessa rakennusjärjestystä ei vielä tuoda tietomallimuodossa järjestelmään. Vain koneluettava PDF-tiedosto (ei skannattu kuva tms.) on tuettu.

Rakennusjärjestyksen uusiminen, onko tulossa yhtenäisiä linjauksia/malleja.

Rakennusjärjestyksestä on oma tietomalli, mutta se ei mielestäni ota kantaa sen sisältöön eli jos kaivataan yhtenäisiä linjauksia niin siihen pitäisi tehdä varmaan jonkinlainen ohjeistus.

<https://tietomallit.ymparisto.fi/rakennusjarjestys/v1.0/>

Onko sanasto ja käsitteet myös rakennusjärjestyksille valtakunnalliset ja yhteiset?

Kyllä tämä on tavoitteena.

Voiko luoda rakennuksia kuten nykyisin DVV:lle kun on esim. vanhoja luvattomia rakennuksia?

Luvattomasti rakennettujen rakennusten tietojen ilmoittaminen onnistuu, kuten tähänkin asti DVV:n kanssa on toiminut.

Eli nyt kun kaikki löytyy Lupapisteestä niin pitääkö ne erikseen lähettää johonkin? Voisiko Ryhtiin integroida Lupapisteeseen? Tämähän on ihan järjetöntä työn lisäämistä?

Lupapiste ei pidä sisällään kaikkia vaadittuja tietosisältöjä eikä ole käytössä kaikissa kunnissa. Lupapiste on mukana tietojärjestelmän kehityksessä ja tavoitteena on saada tiedonsiirto toimimaan mahdollisimman automatisoidusti ja siten vähentää työmäärää (ei turhaa tiedonsiirtelyä esim. Lupapisteestä kuntarekisteriin ja sieltä eteenpäin).

Lupapäätöstiedot pitää toimittaa, tarvitaanko päätösotetta? Ottaako kaikki tiedot vai tietyt boksit? Esim. mitä on kirjoitettu katseluspöytäkirjaan

Päätös pdf-muotoisena, tietosisältö täsmentyy muilta osin vielä asetusten myötä.

Kun luvat vanhenee ja ne raukaistaan rekisterissä, pitääkö tehdä erikseen Ryhdissä vai näkykö se siellä automaattisesti?

Kun kunnan rekisterissä näkyy, että asia on rauennut, niin saman asian pitäisi näkyä myös Ryhdissä. Kunta siis toimii kuten ennenkin, jatkossa tieto raukeamisesta toimitetaan DVV:n sijaan Ryhtiin.

Uuden rakentamislain mukainen 29 m2 muu kuin asuinrakennus ei tarvitse lupaa. Rakennusvalvonta ei siis voi toimittaa niiden tietoja. Jäävätkö ne ilman rakennustunnusta ja tiedonvälitystä rekistereihin, mm. verottajalle?

Kiinteistöverovelvollisella on velvollisuus, joka vuosi ilmoittaa kiinteistöveroon liittyvät rakennustiedot verottajalle. Kunnat saavat Ryhti-järjestelmästä käyttöönsä Veron rakennustiedot, kunnan toimittamat rakennustiedot ja KMTK:n kautta tunnistetut tiedot. Tällöin voidaan tunnistaa eroavaisuuksia ja ryhtyä kunnissa korjaaviin toimiin.

Kuinka laajennuksien osalta, pitääkö kantarakennus tehdä tietomalliksi vai riittääkö että vain laajennus on tietomallina?

Jos tarkoitetaan tietomallimuotoista suunnitelmaa niin riittää laajennuksen osalta. Rakennustieto on kunnissa myös vanhojen rakennusten osalta tietomallimuotoisena eli rakenteisena

Voiko käydä niin, että ihmiset rupeavat tekemään useita alle 30 neliön rakennuksia ja kytkeä niitä vaikka katoksilla yhteen ja kiertää näin lupavalvontaa?

Ei niistä todennäköisesti ole odotettavissa laajaa ongelmaa. Varmaankaan pääasiallista käyttötarkoitusta varten rakennettavaa tilaa ei lähdeittäisi noin toteuttamaan, joten kyseessä on enemmänkin mahdollinen lisärakentaminen. Rakennusoikeutta sitten kuitenkin rajoitetaan kaavamääräyksiin, rakennusjärjestyksellä, tms., joten tonttia ei voida ylen mitoin rakentaa täyteen. Mutta taatusti ko. rakentaminen tulee yleistymään, ja jossain määrin ne voivat aiheuttaa jälkivalvontaa ravoille.

Voitteko vähän tarkentaa mitä tarkoittaa tietomalli katselmustietojen (aloituskokous, sijaintikatselmus jne.) toimituksen yhteydessä? Pitääkö siis toimittaa esim. päivitetty BIM aina rakennustöiden edistymisen mukaan?

Ei tarvitse. Diassa (prosessikuvaus) tarkoitetaan, että järjestelmään toimitetaan tieto katselmusten ajankohdasta ja toteutumisesta. Rakennuksen tietomalli toimitetaan päivitettyinä vasta, kun kyse on viimeistellystä toteumamallista.

ELYlle toimitetaan kuitenkin suunnittelutarveratkaisu ja poikkeamispäätökset liitteineen. Niin jääkö tämä sitten pois? AVIn ympäristöluvut yhtä lailla ovat meille tärkeitä.

Poikkeamispäätöksen liitteet toimitetaan Ryhtiin. Suunnittelutarveratkaisu poistuu.

Entä purkamisluvat, tähän mennessä DVV:ltä on pitänyt käydä erikseen purkamassa rakennus?

Jatkossa riittää, että tieto päivitetään Ryhti-järjestelmään, mistä tieto valuu muille viranomaisille.

Entä kun purkulupa on myönnetty ja ilmoitettu purusta (nykyisin DVV:lle), mutta rakennusta ei puretakaan?

Mikäli hanke peruuntuu, rekisterissä on sama tilanne kuin ennen purkamislupaa. Rakennus ”poistetaan” rekistereistä vasta, kun niin sanottu loppukatselmus on pidetty.

Liikkuuko tieto ELY:stä, Verolta ja muilta viranomaisilta myös Ryhti-järjestelmään ja siten kunnan käyttöön?

Tämä on tavoitteena ja ainakin Verohallinnolla olevat tiedot tulevat olemaan kunnan käytettävissä. Yhteismahdollisuuksia muiden viranomaisten järjestelmiin selvitetään.

Onko muutoksella vaikutusta vanhoihin myönnettyihin lupiin? Joudutaanko aloittamaan arkiston digitointi?

Muutokset eivät koske aiemmin haettuja ja myönnettyjä lupia. Pohjatiedot rakennuksista haetaan DVV:n

Tuleeko poikkarit ja suunnittelutarveratkaisut toimittaa myös tietojärjestelmään? Ja mikä on näiden tietojen mahdollisen toimittamisen deadline/ siirtymäaika?

Kyllä, myös poikkeamislupapäätökset toimitetaan tietojärjestelmään ja suunnittelutarvealueet. Rakentamislaisissa on tietojen toimittamiseen siirtymäaikaa 1.1.2028 saakka, mutta rakentamislaki tulee voimaan 1.1.2025. Suunnittelutarvealueen toimittamiseen tulee velvoite laista rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä. Laki tulee voimaan 1.1.2024, mutta tietoja tarvitsee alkaa toimittamaan viimeistään 1.1.2029.

Miksi poikkeamispäätökset on päädytty hakemaan SYKE:n järjestelmästä lähtötiedoiksi myös niissä tapauksissa, joissa kunnalla on paremmat tiedot?

Pohjatiedot otetaan GISALU:sta, vaikka tiedostetaan, että kunnalla voi olla parempiakin tietoja. Kunta voi myös halutessaan toimittaa tiedot poikkeamispäätöksistä Ryhtiin, sille ei ole estettä.

Tarvitaanko rakennushankkeista tietomallia toimitettavaksi RYHTI-tietojärjestelmään kaupunkimallipohjalta? Tuleeko kaupunkimalli laatia jollakin tietyllä ohjelmalla?

Säädetään asetuksilla. Lisätietoa tulossa myöhemmin.

Excel-pohjainen tietojen toimittaminen. Miten uudet, vaadittavat liitetiedostot ja tiedot toimitetaan Ryhtiin? Tuleeko tämä toiminnallisuus olemassa oleviin järjestelmiin?

Tämä toteutus ratkaistaan järjestelmätoimittajan taholla. Tavoitteena on saada suora rajapintapohjainen tiedonsiirtoyhteys kuntajärjestelmästä Ryhti-järjestelmään.

Rakennetun ympäristön tieto: keskittykö rakennuksiin? Entä infrapuolen luvitusprosessit/tietomallit, onko mukana? Miten korjausrakentamisen ifc-mallit, muutoksia tapahtuu rakennusprosessin ajan.

Ainakin nyt ensimmäisessä vaiheessa keskittyy rakennuksiin eikä infrapuolta ole vielä suunniteltu mukaan tähän järjestelmään. Korjausrakentamisen osalta IFC malleihin tulevat muutokset päivittyvät toteumamallin toimituksen yhteydessä.

Jos kiinteistövälittäjä hakee tietoja Ryhti-järjestelmästä, kunnan ja DVV:n toimittamalla tiedoissa voi olla eroja, mitä tietoa kiinteistövälittäjä näkee?

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmään haetaan pohjaksi DVV:n väestötietojärjestelmästä rakennustiedot. Kiinteistövälittäjä näkee avoimen osuuden näistä tiedoista. Kunta voi halutessaan parantaa DVV:ltä alun perin tulleita tietoja.